

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/150/2022
Identifikačné číslo spisu:	6719205792
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6719205792.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D.. T. G., narodeného X. N. XXXX, Č. D., U., C. XXX a 2/ I.. F. K., narodenej XX. T. XXXX, Q., L. C. XX, obaja zastúpení advokátom JUDr. Samuelom Baránikom, Bratislava, Podjavorinskej 7, proti žalovaným 1/ L. W., narodenému XX. G. XXXX, W. M. XXX a 2/ B. Š.U., narodenej X. L. XXXX, W. M. XXX, obaja zastúpení advokátom JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, Bratislava, Vajnorská 20, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15C/37/2019, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2022 sp. zn. 14Co/53/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2022 sp. zn. 14Co/53/2021 a rozsudok Okresného súdu Zvolen zo 4. mája 2021 č. k. 15C/37/2019 - 241 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 4. mája 2021 č. k. 15C/37/2019 - 241 určil, že nehnuteľnosti v kat. úz. W. M., okres B., pozemok s parc. č. C-KN XXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 297 m², ktorý je vedený Okresným úradom Krupina, katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XX, patrí v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1-ica do dedičstva po zosnulom T. G., narodenému XX. T. XXXX, zomrelom XX. L. XXXX, naposledy bytom W. M. Č.. XXX a v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1/2-ica do dedičstva po zosnulej W. G., rod. W., narodenej XX. L. XXXX, zomrelej X. G. XXXX, naposledy bytom W. M. Č.. XXX a žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie zdôraznil, že spornú časť pozemku parcelu č. XXX, ktorá už t. č. má priradené samostatné parcelné číslo a to č. XXX/XX, právni predchodcovia žalobcov (nebohy T. G. a W. G.) považovali za súčasť ich pozemku s parcelným číslom CKN XXX/X a XXX/X a uviedol, že ak nejakú časť pozemku považovali za súčasť svojho pozemku, tak domnelým titulom na vstup do držby je práve titul na vstup do držby pozemku, s ktorým je táto súčasť fakticky spojená. Ďalej uviedol, že predmetom žaloby je konkrétny pozemok, ktorý považovali právni predchodcovia žalobcov nie za časť pozemku XXX, ale za časť pozemku XXX, z čoho nevyhnutne vyplýva, že nikde v uvedených zmluvách, či už kúpnej alebo darovacej, ale ani v iných listinách v prospech žalobcov nebolo spomínané, že nadobúdajú časť

pozemku XXX, pretože boli v domnení, že nadobúdajú a užívajú iba pozemok XXX a teda rodičia žalobcov boli v skutkovom omyle, že časť pozemku XXX, teraz špecifikovaná ako XXX/XX je súčasťou ich pozemku XXX/X a XXX/X. O hodnotnosti týchto vyjadrení svedčil aj fakt, že tak deti (teraz žalobcovia), ale aj svedkovia potvrdili, že plot medzi susednými pozemkami staval pán R.. V tejto súvislosti dal do pozornosti, že v minulosti podľa ustanovení občianskeho zákonníka ešte z roku 1811 platilo tzv. „pravidlo pravej ruky“ s orientáciou na vchod, čo znamená, že každý vlastník parcely musel uzavrieť priestor po pravej strane od hlavného vchodu a pravidlo tzv. „pravej ruky“ sa zvykne dodržiavať až po súčasnosť. Z ohľadky na mieste samom vyplynulo, že je to pôvodný starý plot s betónovými základmi - petníkmi, v ktorom sú kovové stĺpy. K vyjadreniam svedka F. ohľadom „opitia“ pána R. G. súd prvej inštancie uviedol, že plot bol stavaný v 70-tych rokoch minulého storočia a okrem svedka F. túto skutočnosť nikto neuviedol, netvrdil a ani nenamietal, pričom svedok F. sa do rodiny R. priženil až v 80-tych rokoch, teda nebol priamym účastníkom stavby plotu a jeho vyjadrenia nepotvrdil ani priamy potomok pána R., ktorý plot staval. Poukázal na skutočnosť, že až do smrti rodičov žalobcov sa nikto zo strany R. nedomáhal prestavby plotu, či vydania časti pozemku, ktorú by mali G. užívať nedôvodne a až v roku 2006 bol adresovaný žalobkyni 2/ list od pani R., kde poukazuje na geometrický plán, ktorý si dali vyhotoviť v roku 2003 za účelom zamerania rodinného domu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie zdôraznil, že ani v uvedenom liste L. R. žiadnym spôsobom neuvádza hádky a spory z minulosti s tým, že konštatuje, že sa o sporné skutočnosti a to, že užívajú aj časť ich parcely dozvedeli až po vyhotovení geometrického plánu. List bol datovaný 23. novembra 2006 čo je po uplynutí desaťročnej výdržacej doby právnych predchodcov žalobcov. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že spornú parcelu užívali ako vlastníci nielen právni predchodcovia, ale aj žalobcovia samotní, za uvedenú parcelu riadne platili daň, nakoľko nadobudli výmeru a vlastníctvo k parceliam s výmerou cez 1900 m² a reálna výmera oploteného dvora a záhrady vrátane sporného pozemku nedosahuje ani výmeru, ktorú nadobudli ich rodičia kúpou a darovacou zmluvou, t. j. výmeru 1926 m², ale reálna výmera parciel XXX/X a XXX/X tak ako vyplýva z listu vlastníctva je 1380 m². Bol názoru, že aj na základe tohto boli právni predchodcovia žalobcov v domnení, že sú vlastníckymi aj spornej parcely a považovali ju za súčasť svojho vlastníctva. K argumentácii žalovaných ohľadom ustanovenia § 490 ods. 2 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie poukázal na to, že uvedené zákonné ustanovenie je neplatné. Z listinných dôkazov predložených žalobcami vyplývalo, že Miestny národný výbor v Hontianskych Nemciach rozhodnutím zo dňa 29. septembra 1973, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 1973 schválil uvedené nadobudnutie parciel a toto schválenie pri prevode bolo udelené práve s poukazom na ustanovenie § 490 ods. 2 v tom čase platného Občianskeho zákonníka. Ak však žalovaní mali na mysli to, že formálne malo byť udelené schválenie príslušným miestnym národným výborom aj na spornú parcelu, opätovne súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobcovia spornú parcelu nevnímali ako samostatnú parcelu, ale ako súčasť celej parcely XXX. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že omyl právnych predchodcov žalobcov je ospravedlniteľný, v dôsledku čoho vyhodnotil držbu právnych predchodcov žalobcov ako oprávnenú, keď právni predchodcovia žalobcov boli počas celej doby držby v dobrej viere, že sú vlastníckymi spornej parcely, užívali ju na základe kúpy a daru, takto vyčlenenú v prírode ju užívali a ich užívanie akceptovali aj najbližší susedia R., ktorí reálne odčlenili časť svojej parcely od parcely právnych predchodcov žalobcov. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pozemok, ktorý je predmetom tohto konania bol v oprávnenej nikým nerušenej držbe rodičov žalobcov minimálne od roku 1972, teda po dobu dlhšiu ako desať rokov a uplynutím zákonom predpísanej doby takejto držby k 1. januáru 1992, kedy bol znovu zavedený inštitút výdržania do nášho právneho poriadku, malo za dôsledok nadobudnutie vlastníckeho práva právny predchodca žalobcov. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“, alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 22. februára 2022 sp. zn. 14Co/53/2021 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP potvrdil a žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd mal za nepochybné, že kúpna zmluva uzavretá 4. júla 1963, bola predložená na registráciu Štátnemu notárstvu Zvolen 24. mája 1974, konanie vedené pod sp. zn. RI 142/74, rovnako darovacia zmluva uzavretá medzi darcami J. G.Č. a V. B. a obdarovaným T. G.Č., uzavretá 11. júna 1973 bola predložená na registráciu Štátnemu notárstvu

Zvolen, registrácia vedená pod sp. zn. RI 143/74, pričom tieto nehnuteľnosti boli predmetom dedičských konaní po rodičoch žalobcov v konaniach D692/99 a D1725/98 a zároveň je zrejmé, že tieto nehnuteľnosti nie sú predmetom súdneho sporu. Predmetom súdneho sporu je susediaca parcela CKN XXX/XX, ako novovytvorená parcela, ktorá je vlastnícky zapísaná na liste vlastníctva v prospech žalovaných 1/ a 2/. K námietke žalovaných, že právni predchodcovia žalobcov nadobudli na základe kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy nehnuteľnosti spolu vo výmere 1926 m², čo bolo aj predmetom dedičských konaní a súd prvej inštancie nevysvetlil, ako sa parcela CKN XXX/XX o výmere 297 m² stala novoobjaveným majetkom a nevysvetlil, ako sa výmera pozemkov 1926 m² zväčšila o 297 m², s poukazom na to, že na liste vlastníctva majú pozemky právnych predchodcov žalobcov takú výmeru, ktorú kúpili a boli obdarovaní, čo vylučuje dobromyseľnosť, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie reagoval aj na túto námietku s poukazom na to, že reálna výmera parciel XXX/X a XXX/X nie je 1926 m², ako to vyplýva z listu vlastníctva, ale 1380 m², teda aj na základe tohto boli právni predchodcovia žalobcov v domnení, že sú vlastníkami aj spornej parcely a považovali ju za súčasť svojho vlastníctva. Naviac odvolací súd uviedol, že tvrdenie o reálnej výmere parciel XXX/X a XXX/X nebolo len tvrdením žalobcov, ale predložili o tom do spisu aj listinný dôkaz a to výpočet grafickej výmery v katastrálnej mape, ktorá listina bola doručená žalovaným, pričom žalovaní žiadnym spôsobom sa k tejto listine nevyjadrili, nenamietali ju, prípadne nenavrhli v tomto smere vykonanie žiadnych dôkazov. Odvolací súd súhlasil so súdom prvej inštancie, že je potrebné držbu sporného pozemku právnymi predchodcami žalobcov považovať za držbu oprávnenú, pričom bola zároveň splnená vydržacia doba 10 rokov pre vydržanie vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalobcov k spornému pozemku. Odvolací súd dodal, že je v zhode s vyhodnotením dôkazov súdom prvej inštancie predovšetkým, čo sa týka vyhodnotenia svedeckej výpovede svedka F. berúc do úvahy aj svedeckú výpoveď syna T. R., pána R., ktorý bol prítomný pri výstavbe plotu jeho otcom, pri tejto mu pomáhal, pričom skutočnosti, ktoré tvrdil svedok F., ktorý nebol prítomný pri výstavbe plotu, žiadnym spôsobom nepotvrdil, resp. tieto okolnosti, čo sa týka stavu opitosti vystaviteľa plotu T. R. neuvádzal. Odvolací súd k odvolacej námietke ohľadom neplatnosti darovacej zmluvy uviedol, že túto námietku nepovažuje za dôvodnú, keď z obsahu zmluvy nepochybne vyplýva, že sa jedná o darovanie, či už označením samotnej zmluvy, ako aj označením účastníkov zmluvy, ako aj textom zmluvy, z ktorého nepochybne vyplývalo, že sa jedná o darovanie, pričom však odvolací súd uvádza, že otázka platnosti tohto právneho úkonu nebola ani predmetom súdneho sporu, keď vlastníctvo nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom darovacej zmluvy, vyplýva z aktuálneho listu vlastníctva v prospech žalobcu 1/. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, keď odvolací súd svojim nesprávnym procesným postupom im znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva, podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, majúci za to, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. Namietali, že súdy nižších inštancií sa v odôvodnení svojich rozhodnutí žiadnym spôsobom nevyjadrili k otázke zamerania predmetných pozemkov v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy v roku 1961 a v súvislosti s tým namietali, že právni predchodcovia žalobcov a ani žalobcovia nemohli nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, nakoľko pri uzatváraní kúpnej zmluvy bol 26. októbra 1961 vypracovaný geometrický plán č. 466/61-210-920 a v ktorom bol presne pozemok zameraný a zaznačený a z toho znaleckého posudku vyplynulo, že na jeho základe boli v teréne hranice novovzniknutých pozemkov vymedzené medzníkmi geodetom. Uviedli, že aj dvojkrídlovú vstupnú bránu so vstupnými dverami nachádzajúcu sa tiež na predmetnom pozemku v prednej časti dvora osadili právni predchodcovia žalobcov, čo bolo zistené obhliadkou na mieste samom. Poukázali na skutočnosť, že napriek takto zistenému skutkovému stavu sa súd prvej inštancie touto ich argumentáciou vôbec nevysporiadal, nezaoberal a ani nevyhodnotil. Boli názoru, že právni predchodcovia žalobcov vedeli a museli vedieť pri vynaložení náležitej starostlivosti a opatrnosti, ktorú bolo možné od nich vyžadovať, podľa medzníkov, ktoré vyznačovali hranice zameraných pozemkov geometrickým plánom, kde ich pozemky majú hranice a kde tieto hranice končia a to aj s ohľadom na základy domu, ktorý v čase zamerania pozemkov stavali. Výtкли odvolaciemu súdu, že sa touto ich odvolacou námietkou nevysporiadal a ani neuviedol svoje úvahy a myšlienky, ktorými by zdôvodnil, prečo tieto skutočnosti

nepreukazujú, že by právni predchodcovia žalobcov nemali byť dobromyseľní a prečo aj napriek týmto skutočnostiam (že od počiatku ako sa stali vlastníckmi svojich pozemkov poznali presne ich hranice) vyhodnotili v ich prospech, že sa ujali oprávnenej držby časti pozemku patriaceho rodine R.. Ako ďalej dovolatelia uviedli, v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bola riešená otázka oprávnenej držby a dobromyseľnosti držiteľa a poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/287/2006, 5Cdo/210/2019, 5Cdo/30/2010, 4Cdo/283/2009 a 3Cdo/12/2010. Za otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte riešená považovali otázku, či je možné právnych predchodcov žalobcov považovať za dobromyseľných, keď sa dostala do ich držby časť pozemku nesprávne osadeným plotom v ich prospech v roku 1972, za stavu keď poznali a museli poznať hranice svojich pozemkov zo zamerania vykonaného 26. októbra 1961, kedy presné hranice týchto pozemkov boli vyznačené v prírode samej medzníkmi a to i s ohľadom na základy rodinného domu, ktorý tam v tom čase, na tom mieste stavali a geometrický plán z tohto zamerania tvoril technický podklad kúpnej zmluvy zo 4. júla 1963, na základe ktorej nadobudli do vlastníctva pozemok susediaci s časťou susedného pozemku R. prihradeného k tomuto pozemku právnych predchodcov žalobcov zle osadením oplotením a za stavu keď sami neskôr osadením brány aj na tejto časti prihradeného pozemku nesprávnym osadením determinovali v budúcnosti šírku tejto časti pozemku v akej v budúcnosti užívali a či za takéhoto stavu je možné kúpnu zmluvu považovať za domnelý právny dôvod. Boli názoru, že nemožno dospieť k ospravedlniteľnému omylu právnych predchodcov žalobcov za stavu, keď sami v prednej časti dvor determinovali osadením brány až po okraj domu R. šírku, v ktorej budú v budúcnosti nesprávne prihradenú časť pozemku oplotením užívať. Uzavreli, že dobromyseľnosť a oprávnená držba bola od počiatku vyvrátená, nemohli ani vstúpiť do oprávnenej držby a nemohlo ani vo vzťahu k nim začať plynúť vydržacia doba desiatich rokov. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol, alternatívne rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal a vysporiadal so všetkými pre rozhodnutie sporu podstatnými námietkami dovolateľov a tieto vyhodnotil ako nepodstatné. Boli názoru, že otázka, či držiteľ nehnuteľnosti je pri svojej držbe dobromyseľný alebo nie, je otázkou skutkových zistení z vykonaných dôkazov. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalovaní 1/ a 2/ vyvodzujú dovolanie z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu vo vzťahu k otázke zamerania predmetných pozemkov v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy, kedy bol presne pozemok zameraný a zaznačený a boli v teréne hranice novovzniknutých pozemkov vymedzené medzníkmi.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, trpí vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

15. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo

na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

16. Princíp dvojínštancnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspôľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúvaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúvané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

17. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v opravnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojínštancnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 CSP, ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 CSP). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

18. Rozsudok súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že omyl právnych predchodcov žalobcov je ospravedliteľný, v dôsledku čoho vyhodnotil držbu právnych predchodcov žalobcov ako oprávnenú, keď právni predchodcovia žalobcov boli počas celej doby držby v dobrej viere, že sú vlastníkami spornej parcely, užívali ju na základe kúpy a daru, takto vyčlenenú v prírode ju užívali a ich užívanie akceptovali aj najbližší susedia R., ktorí reálne odčlenili časť svojej parcely od parcely právnych predchodcov žalobcov. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pozemok, ktorý je predmetom tohto konania bol v oprávnenej nikým nerušenej držbe rodičov žalobcov minimálne od roku 1972, teda po dobu dlhšiu ako desať rokov a uplynutím zákonom predpísanej doby takejto držby k 1. januáru 1992, kedy bol znovu zavedený inštitút vydržania do nášho právneho poriadku, malo za dôsledok nadobudnutie vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalobcov. K námietke žalovaných, že právni predchodcovia žalobcov a ani žalobcovia nemohli nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, nakoľko pri uzatváraní kúpnej zmluvy bol 26. októbra 1961 vypracovaný geometrický plán č. 466/61-210-920 a v ktorom bol presne pozemok zameraný a zaznačený a z toho znaleckého posudku vyplynulo, že na jeho základe boli v teréne hranice novovzniknutých pozemkov vymedzené medznicami, sa súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nevyjadril. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstáť, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle

§ 420 písm. f) CSP, ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 CSP. Odvolacou námietkou žalovaných týkajúcou sa zamerania pozemkov a vyznačenia ich polohy v teréne medzníkmi, ktorou namietali dobromyseľnosť a oprávnenú držbu právnych predchodcov žalobcov a teda či boli splnené všetky zákonné podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním sa odvolací súd nezaoberal vôbec a k tejto uviedol, že „túto odvoláciu námietku nepovažuje za dôvodnú“. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho) nie len zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí, ale v danom prípade aj ďalších nadväzujúcich rozhodnutí, pretože takto vydané rozhodnutia nemožno považovať za správne. Dovolací súd uzatvára, že súdy nižších inštancií pri svojom rozhodovaní vychádzali iba z toho, kedy bol vybudovaný plot medzi spornými pozemkami, avšak bez zodpovedania otázky, či boli hranice pozemkov zamerané geometrickým plánom a následne na základe tohto geometrického plánu vyznačené medzníkmi v teréne a teda je právny záver súdov nižších inštancií, že žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia nadobudli vlastníckeho právo k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním, predčasný.

19. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v otázke väd konania namietaných dovolateľmi má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaných procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolatelia v ňom dôvodne namietajú nimi uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože im týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.